

La virtualitat del món dels morts ; cap més Nadal sense tu, mare

Un relat de: [Vicenç Ambrós i Besa](#)

Les Acàcies. ¿No sentiú, estimada mare, anhelada família, la música que traspua de cada lletra d'aquest nom? És obert com la devesa, fresc com la brisa del matí, serè com una tarda d'estiu i discret com el temps que llisca pel tobogan amb una perseverança glacial. Devia tenir dos o tres anys quan el pare ens el va comprar. I amb un murmuri a l'orella va dir-me a mi, i només a mi, que l'havia pintat de tons vermellors perquè conjugué amb els meus llavis.

Me'n recordo bé del misticisme de Pasqua, de les caramelles, de la Festa Major d'estiu, d'aquelles tardes de diumenge, de la sagrada festa de la Immaculada Concepció, de tu, mare, brodant motius tardorencs -els teus preferits-, de les blades de la Vallsanta, d'aquells Tots Sants acarontant-me la nostàlgia i d'aquells Nadals a la vora del foc. I de la fe pròpia d'una edat tendra alentorn del tió.

Uns bonics Nadals que ja mai més revindran. Nadals que no deixen de causar-me, en aquests moments, una certa aprensió.

He recreat avui amb centenars d'imatges arxivades moments que creia superats, enterrats, fantàstics i sobredimensionadament endolcits. Tot canvia, àdhuc les Acàcies, però els records perviuen mentre sobrevisqui la memòria on romanen emmotllats.

He acomplert amb la tradició familiar d'assistir a l'ofici religiós del dia de Nadal. Si bé tanmateix m'entristeix quelcom, i tu saps prou bé a què em refereixo. El destí, sempre capritxós, volgué que te n'anessis, estimada mare, el vint-i-cinc de desembre d'avui fa exactament deu anys. Des d'aleshores les misses del dia de Nadal han tingut un caire fúnebre, trist, el propi d'un aniversari de funeral.

He decidit tornar del poble caminant. No ha nevat, però els diminuts cristalls de gebre infonen una blancor delicada, immaculada i neta com la nit estrellada que els ha donat cos. Un sol poruc, difuminat, fred i tenyit de nostàlgies es filtra a través de la boirina del meu alè. La blancor vela amb una capa d'espiritualitat el paisatge, on les formes esdevenen més elementals i menys matisades, a diferència del que succeeix en altres èpoques de l'any. No hi ha tanta diversitat de detalls, amagats o semientelats davall una homogènia capa virginal, però tot esdevé més diàfan, més pur i centellejant.

Ara estic passejant pel camí de la riera. Al fons es veu la torre alta i el teulat de la nau principal de les Acàcies. Fa poc, en travessar la volta del Pont del Molí, m'he fixat en aquelles capes de gel que dibuixen capritxoses ones o cercles opacs, dessota dels quals l'aigua del torrent grimpa entre roques, jonqueres, fenassos i molses. Les pollanques, nues, enrivetegen el camí esmolat que mena a les Acàcies, la superba mansió que ressalta en la blancor nívica de muntanyes enllà. Els avets que la contornegen li confereixen un encís espiritual, màgic, com si en un tancar i obrir d'ulls una misteriosa galeria m'hagués traslladat, en somnis, als romàntics paratges verges d'una idíl·lica postal centreeuropea. La pau regnant és tan intensa que ni les canyes es mouen per absència total de ventijol. I malgrat tot, per estrany que sembli, confesso que una indefinible recança m'assetja avui com mai abans cap altra ho havia fet.

El destí volgué que tu, estimada mare, morissis el dia de Nadal de l'any 1994. Feia anys que romanes ingressada en aquella espècie de sanatori. Allà hi malvisqueres -en sóc conscient- els últims anys d'una existència minada per l'esquizofrènia que s'anava agreujant. Els moments de lucidesa, les pauses, com en dèiem nosaltres, s'escurçaven i es diluïen en un temps carregós, espès i gris com el llot pudent de la bassa dels ànecs. La monotonia era l'única força que ens empenyia endavant. Ni l'esperança, ni l'alegria, ni la il·lusió.

Recordo encara les esfereïdorament simples paraules del meu cunyat quan em va trucar llavors a les Acàcies; "Clàudia, la teva mare acaba de morir". Mai m'he pogut treure aquell pes de la consciència. Cada vegada que hi penso t'ho demano un altre cop: perdona'm si et plau, mare, per no haver pogut estar al teu costat i haver-te pres la mà en exhalar l'últim sospir. I més tenint en compte que aquell dia era Nadal.

La mala salut cardíaca del pare se l'endugué d'aquest món tot just un any després. Tres infarts el mantenien en el punt de mira del personal mèdic de Sant Joan de Déu, on hi romania ingressat des de finals del mes de novembre. Però el definitiu atac de cor, el mortal, no li sobrevingué fins precisament el dia vint-i-cinc del mes següent, és a dir, el dia de Nadal de 1995. Recordo que vaig sortir de l'habitació per anar a buscar un cafè a la màquina del fons del passadís i en tornar... ja no el vaig tornar a veure viu.

Tres anys més tard la Carme i el Jordi, la meva única germana i el seu marit, es van separar. Ho decidiren de comú acord, per sorpresa i casualment el dia vint-i-tres de desembre, dos dies abans de Nadal.

Semblava que les diferències s'esmenarien, que tot s'arranjaria i que la relació reprendria de nou el seu rumb. I certament sí, va millorar considerablement des d'aquell dia fins... bé, tu ja saps fins quan, marona estimada. Fins el dia de Nadal de l'any passat.

Estàvem assetjats per la neu i per això l'auxili és féu esperar tant. Si bé tampoc hi hagués pogut fer res; tot va anar massa de pressa.

Parlàvem el Jordi i jo amb l'Anna, la minyona del matí, quan vam sentir un pes que colpejava repetides vegades durant un breu i frenètic parèntesi de temps. Una sèrie de rebots que concloué amb una forta batzacada final. El Jordi truncà el silenci que es féu tot seguit llençant preguntes a l'aire. La Carme, tanmateix, no en va respondre

cap. El seu cos romania immòbil, cargolat en un replà, enquibit entre el test de les arracades de la reina i l'ostentosa barana de ferro forjat.

Havia rodolat des del capdamunt de les escalinates de marbre blanc que menaven a la segona planta. Portava unes sabates de taló d'agulla més aviat velles, de sola gastada. Però no semblava pas que aquesta hagués estat la causa de la caiguda.

Per què va caure, doncs? A l'escala no hi havia res, ni marques, ni fils ni substàncies gelatinoses o greixoses. Fou una de les primeres coses que vaig comprovar en companyia dels presents. Els fills de la Rosa i del Lluís, un matrimoni amic nostre que havia vingut el dia abans a desitjar-nos unes Bones Festes, eren uns trapelles nats, i els podia passar pel cap la idea de traçar qualsevol trafolleria sense ni l'ombra fugaç d'un raonable i prudent escrúpol.

Diluïdes les recances inicials, a mi sempre m'ha semblat més raonable atribuir-ho a una desafortunada torta de peu, tot i que aquell suspicax doctor forense va posar en quarantena des del principi aquesta possibilitat. Però... què més hauria pogut passar, si no?

En resum, el cas és que l'època de Nadal és una franja negra per a la nostra família. Des de fa deu anys fins ara, totes les morts d'aquesta casa s'han produït sempre un dia de Nadal. Circumstància que indefectiblement ha fet pensar a més d'un i no ben poc precisament. Coincidència, tanmateix. Coincidència? Coincidència. Cap altra opció. Simple coincidència... A no ser que dues d'aquestes tres morts, estimada família, haguessin tingut... un impuls especial.

-I vostè diu que l'ha sentida, senyor Font? Expliqui's; on era i què ha sentit exactament?

La Jutgessa Sílvia Valleure interrogava llavors al jardiner, l'únic testimoni ocular dels fets.

-Bé, miri... és que sap, no vull que es pensin que jo... bé, ja m'entén, que espiava la mestressa i tot això, sap?

-Digui, senyor Font. La seva reputació quedarà salvaguardada -concedi transigent l'autoritat judicial.

-Moltes gràcies, senyoria. Miri, la meua dona m'ha encarregat que portés a la senyora Clàudia una cassola d'aquella sarsuela que fa tan bona per Nadal, una delícia, hi pot ben pujar de peus. Arribava al mas de les Acàcies, devien ser més o menys cap a dos quarts d'una, quan m'ha semblat sentir la veu de la senyora Clàudia. Parlava sola, sap? Pel poble corria la veu que... bé, no sé si ho hauria de dir, ateses les circumstàncies...

-Digui-ho.

L'home dubtà uns instants.

-Bé... doncs corria la veu que... tenia el mal de la mare, ja m'entén... Que no hi era ben bé tota, vull dir. Es veu que s'hereta amb certa facilitat, segons sembla...

-Continuï.

-Doncs això, miri, que estava parlant en veu alta. La porta era oberta i jo he entrat. He deixat la cassola a la sala de baix i he anat cap a la saleta de la llar de foc, que era d'on provenia la veu. No l'he volguda interrompre, i és que no se sap mai com poden reaccionar aquesta mena de... permeti'm l'expressió, malalts. Estava asseguda en front d'un retrat a l'oli de la difunta senyora Mercè, la seva mare. És molt gran, sap? Deu fer almenys dos metres de llarg per un i mig d'ample... Va ser un regal de casament, em sembla.

»Ella, la senyora Clàudia, vull dir, ha ben explicat en veu alta que havia provocat l'atac de cor que va matar al vell perquè, en paraules textuais, la seva mare no passés "el Nadal sola a l'altre món". Després ha dit que va posar pols de talc al capdamunt de l'escala d'on va caure la seva germana, per tal de fer-la relliscar. I encara ha afegit que, abans que arribés la policia, va tenir temps de sobra per netejar el graó empolsinat amb un mocador de paper. I és més: també va tenir temps de canviar-li el calçat a la víctima per tal de cremar més tard el que duia posat en caure. Suposo que ho féu pel tema de les partícules de talc incrustades a la sola... També ha dit que la va matar perquè "fes companyia aquell Nadal" a la seva mare.

La Jutgessa assentí. Ella, el Fiscal i la resta dels presents romanien amatents al final de la història.

-I què més, senyor Font?

-Poca cosa, ja. Ha llegit molt a poc a poc un poema en veu alta, escrit per ella mateixa, segons ha donat a entendre, i després ha dit: "i ara, marona, aquest any vinc jo a veure't per Nadal. Perquè no vull passar cap més Nadal sense tu. T'estimo". I llavors, sense que jo pogués evitar-ho, s'ha clavat un tret amb l'escopeta de caça de son pare...

El transcrit a continuació és el poema que fou trobat a la butxaca del vestit de la difunta Clàudia Pou i Galvany en el moment de morir.

En dono fe,

Armand de Garrigosa i Fontanals,

"Nadal
sense tu
és morir
de nostàlgia,
és nau
que naufraga
en el dol
dels records.

M'haurien
de ser
al·licient
de somriures
malgrat que
no fossin
ja més que
quimeres
perdudes
en somnis
de cors
innocents.

Però es
converteixen
en llàgrimes
vives
d'aquell foc
que aviva
l'ànima del
retorn.

Anhelo
esperança,
respiro
buidor
des que tu
partires
cercant
la llegenda
d'aquell
altre món.

Espera'm
a taula
marona
estimada.
Cap altre
Nadal,
ni mai més
sense tu..."

L'autor d'aquest relat, aprofitant l'avinentsa, es complau en desitjar-vos un feliç Nadal, una bona digestió i un venturós i pròsper Any Nou 2005.

I que cagui fort el tió!